

POSTANOWIENIE

Dnia 27 stycznia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Maciej Pacuda

SSN Roman Kuczyński

w sprawie z wniosku M. R.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o wznowienie postępowania,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 27 stycznia 2015 r.,
zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 9 lipca 2014 r.,

1) oddała zażalenie;

2) zasądza od Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego) na rzecz radcy prawnego A. K. tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonej z urzędu w postępowaniu zażaleniowym kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł, powiększoną o obowiązującą stawkę podatku od towarów i usług.

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 2 grudnia 2008 r. odmówił M. R. prawa do wcześniejszej emerytury, wskazując że przed zgłoszeniem wniosku o to świadczenie podlegała ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej oraz nie jest całkowicie niezdolna do pracy.

Ubezpieczona odwołała się od tej decyzji, domagając się stwierdzenia, że jest całkowicie niezdolna do pracy, zaś do prowadzenia działalności gospodarczej została zmuszona przez pracodawcę. Sąd Okręgowy wyrokiem z 6 kwietnia 2009 r. zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił M. R. prawo do emerytury, poczynając od 6 lipca 2008 r. Sąd Apelacyjny, rozpoznając sprawę na skutek apelacji organu rentowego, wyrokiem z 3 grudnia 2009 r. uchylił wyrok Sądu pierwszej instancji i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania. Sąd Okręgowy po ponownym rozpoznaniu sprawy wyrokiem z 23 marca 2011 r., oddalił odwołanie ubezpieczonej od decyzji organu rentowego, a Sąd Apelacyjny wyrokiem z 22 września 2011 r., oddalił jej apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji.

W dniu 15 maja 2014 r. M. R. wniosła skargę o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z 22 września 2011 r., wskazując w uzasadnieniu, że prawomocnym wyrokiem z dnia 5 lutego 2013 r. Sąd Rejonowy ustalił, iż w okresie od dnia 1 września 1999 r. do dnia 31 października 2000 r. łączył ją stosunek pracy z Przedsiębiorstwem Usług Rolniczych „P.” Spółką z o.o. Organ rentowy wniósł o odrzucenie skargi o wznowienie postępowania z uwagi na uchybienie przez skarżącą ustawowemu terminowi z art. 407 § 1 k.p.c., podnosząc dodatkowo, że decyzją z 12 sierpnia 2013 r., po analizie akt oraz dołączonych nowych dokumentów, przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury od 1 kwietnia 2013 r., od której to decyzji M. R. wniosła odwołanie.

Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 9 lipca 2014 r. odrzucił skargę o wznowienie postępowania, uznając że nie została oparta na ustawowej podstawie.

Sąd drugiej instancji wskazał, że stosownie do treści art. 403 § 2 k.p.c., można żądać wznowienia postępowania w razie późniejszego wykrycia prawomocnego wyroku, dotyczącego tego samego stosunku prawnego, albo wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Nie stanowi podstawy wznowienia postępowania taki środek dowodowy, czy nowa okoliczność, które powstały po uprawomocnieniu się wyroku w sprawie, której dotyczy skarga o wznowienie postępowania. Z tego względu nie stanowi podstawy wznowienia postępowania w rozumieniu art. 403 § 2

k.p.c. „wykrycie” przez stronę skarżącą wyroku, który zapadł po zakończeniu postępowania w sprawie objętej skargą o wznowienie. Ponieważ prawomocny wyrok Sądu Rejonowego z 5 lutego 2013 r. zapadł po prawomocnym zakończeniu postępowania w, w której M. R. domaga się wznowienia postępowania, nie zachodzi podstawa do wznowienia tego postępowania wynikająca z art. 403 § 2 k.p.c. Skarga nieoparta na ustawowej podstawie podlega zaś odrzuceniu zgodnie z art. 410 § 1 zdanie pierwsze k.p.c.

Skarżąca wniosła zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego, zarzucając naruszenie art. 403 § 2 w związku z art. 189 k.p.c. i art. 410 § 1 k.p.c. oraz wnosząc o uchylenie zaskarżonego postanowienia i orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego, w tym o kosztach pomocy prawnej udzielonej skarżącej z urzędu, które nie zostały uiszczone ani w całości, ani w części.

W uzasadnieniu zażalenia podniesiono, że stosownie do treści art. 403 § 2 k.p.c., można żądać wznowienia postępowania w razie późniejszego wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy, prawomocny wyrok ustalający, wydany na podstawie art. 189 k.p.c. po zakończeniu postępowania w sprawie objętej skargą o wznowienie, stwierdzający okoliczności istniejące przed zakończeniem tego postępowania, może uzasadniać wznowienie na podstawie art. 403 § 2 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2011 r., III CZ 57/11, niepublikowane). Skarżąca powołała się na wyrok Sądu Rejonowego z dnia 5 lutego 2013 r., ustalający że w okresie od 1 września 1999 r. do 31 października 2000 r. pozostawała w stosunku pracy. Został on wprawdzie wydany po prawomocnym zakończeniu postępowania objętego skargą o wznowienie, ale potwierdza fakt istniejący już w toku tego postępowania, który ma wpływ na prawidłowe ustalenie okresu zatrudnienia, a w konsekwencji na wynik sprawy, tj. przyznanie prawa do emerytury zgodnie z wnioskiem. Oczywiście jest też, że skarżąca nie mogła z tych okoliczności skorzystać w poprzednim postępowaniu, bowiem wyrok Sądu Rejonowego je stwierdzający zapadł po jego prawomocnym zakończeniu. Zdaniem żalącej się, przywołana przez nią w skardze o wznowienie postępowania okoliczność wyczerpuje zatem dyspozycję art. 403 § 2 k.p.c., wobec

czego stanowisko Sądu Apelacyjnego o nieoparciu skargi na ustawowej podstawie wznowienia jest nietrafne i narusza art. 403 § 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 403 § 2 k.p.c., można żądać wznowienia w razie późniejszego wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Sformułowanie tego przepisu wskazuje na to, że podstawą wznowienia mogą być takie okoliczności faktyczne lub środki dowodowe, które istniały przed wydaniem prawomocnego wyroku, lecz były stronie nieznane, lub strona nie miała do nich dostępu. Mowa jest tu bowiem o późniejszym wykryciu, a nie o późniejszym zaistnieniu nowych okoliczności lub wystawieniu nowych dokumentów czy też powstaniu innych nowych dowodów. Wbrew stanowisku Sądu Apelacyjnego, nie można jednak stwierdzić, że okoliczność, na jaką powoływała się skarżąca, a którą faktycznie było pozostawanie przez nią w stosunku pracy przez okres stwierdzony prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego z dnia 5 lutego 2013 r., powstała po prawomocnym zakończeniu postępowania w sprawie objętej skargą o wznowienie. Jak bowiem trafnie podniosła żaląca się, wyrok ustalający wywołuje skutek *ex tunc*, a nie skutek *ex nunc*. Choć zatem ustalający wyrok Sądu Rejonowego wydany został po prawomocnym zakończeniu postępowania w sprawie objętej skargą o wznowienie, to potwierdzał okoliczność istniejącą już w toku tego postępowania, a mianowicie, że skarżąca w okresie od 1 września 1999 r. do 31 października 2000 r. pozostawała w stosunku pracy, co biorąc pod uwagę przedmiot sporu (prawo do wcześniejszej emerytury uzależnione od pracowniczego statusu ubezpieczonej) mogło mieć wpływ na wynik sprawy. Nie ma też wątpliwości, że na tę okoliczność skarżąca nie mogła powołać się przed prawomocnym zakończeniem postępowania, którego dotyczy skarga o wznowienie, skoro wyrok ustalający ten fakt zapadł później.

Trafnie zatem żaląca się podniosła, że przywołana przez nią w skardze o wznowienie postępowania okoliczność wyczerpuje dyspozycję art. 403 § 2 k.p.c., wobec czego skarga oparta została na ustawowej podstawie wznowienia, a

przeciwne stanowisko Sądu Apelacyjnego nie zasługuje na akceptację (por. też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2011 r., III CZ 57/11, LEX nr 1103012).

Zażalenie nie może być jednak uwzględnione, ponieważ pomimo błędnego uzasadnienia, zaskarżone postanowienie odpowiada prawu. Zgodnie bowiem z art. 407 § 1 k.p.c., skargę o wznowienie wnosi się w terminie trzymiesięcznym; termin ten liczy się od dnia, w którym strona dowiedziała się o podstawie wznowienia. Skoro skarżąca powołała się na okoliczność ustaloną wyrokiem Sądu Rejonowego z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie z jej powództwa, to termin do wniesienia skargi o wznowienie postępowania rozpoczął bieg najpóźniej od daty uprawomocnienia się tego wyroku, co nastąpiło w dniu 27 lutego 2013 r. (k. 7 akt sprawy). Tymczasem skarga o wznowienie postępowania została wniesiona dopiero 15 maja 2014 r., a więc ze znacznym przekroczeniem terminu, o którym mowa w art. 407 § 1 k.p.c. Skarga wniesiona po upływie przepisanego terminu podlega zaś odrzuceniu po myśli art. 410 § 1 k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji (art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c.).